

začalo rabovanie a prenasledovanie Slovákov, Rozália B. išla na vojenské veliteľstvo do Dunajskej Stredy a žiadala prítomného maďarského dôstojníka o ochranu. Ten ju ubezpečil, že nič sa jej nesmie stať a aby sa obrátila na maďarské miestne veliteľstvo a maďarské četníctvo. Ďalej hovorila, že už bol u nej aj obecný notár z Kostolnej Galy (*Holice*) a ten tiež dostal úpravy v tom zmysle, že sa môže i na neho obrátiť. Takto zabezpečená išla domov. Dopoludnia 15. 11. 1938 prišli do jej domu dvaja maďarskí četníci a starosta obce Malá Lúč Ferdinand Csóka a vyzvali ju, aby sa dostavila na četnícku stanicu v obci Felbár (*Horný Bar*). Popoludní tam išla. Vyzvali ju, aby sa čím skôr vysťahovala za demarkačnú čiaru. Keď četníkom povedala, že bola na vojenskom veliteľstve v Dunajskej Strede, kde ju ubezpečili, že sa jej nič nesmie stať, dovolili jej, aby tam mohla zostať.

Dňa 16. 11. 1938 prišlo autom do jej domu asi desať maďarských četníkov aj s horemenovaným starostom. Hľadali akúsi bedňu, v ktorej majú byť údajne zbrane a dôležité české spisy. Zbrane a spisy nenašli. Išli do hostinca, kde po spoločnej porade so starostom a miestnymi Maďarmi sa četníci vrátili do jej domu a vyzvali ju, aby išla s nimi a aby si vzala so sebou peniaze. Na jej otázku, kam ju chcú odvieť, odpovedali, že uvidí. Vyzvali ju, aby išiel s ňou i jej sluha, 70-ročný Matúš V. Na otázku Rozálie B., čo bude s domom a s ostatnými nehnuteľnosťami, jeden četník odpovedal, že to bude opatrovať Emília B. (ktorá bola zamestnaná u Rozálie B.). Keďže menovaná je Maďarka, ona dostane jej dom. Odviezli ju autom do Veľkého Légu (*Lehnice*) na četnícku stanicu, kde musela podpísať prehlásenie, že dobrovoľne opustí Maďarsko. Odtiaľ ju odviezli do Úzoru (*Kvetoslavov*), kde nocovala v jednej izbe na slame spolu s cigánmi a židmi. Ráno dňa 17. 11. 1938 četníci ju šikovali peši asi dve hodiny k čl. hraniciam pri Alžbetinom Dvore (*Miloslavov*). Cestou im pohrozili, aby sa nikto nevrátil späť, lebo ho bodákmi prepichnú. Asi pol kilometra pred hranicami ich nechali. Spolu s Rozáliou B. odvádzali troch Slovákov a asi 80 židov.

Zapísal:

Nečitateľný podpis, v. r.

Šoka-Modra, Styční dôstojníci na úseku Bratislava 1938-39, kr. 1, písomnosti, mapy.

18. november 1938, Hnúšťa.

Zápisnica napísaná na okresnom úrade s Piroškou S., ktorá vypovedala, ako ju maďarská polícia bezprávne zbavila vlastníctva budovy kina.

Zápisnica

Dostavila sa Piroška S. a učinila toto prehlásenie:

Ako majiteľka kina v Rimavskej Sobote zostala som tam i po príchode maďarského vojska, poťažne obsadenia Rimavskej Soboty. Dňa 13. 11. sa dostavili ku mne tajní detektívi a odviezli ma so sebou na policajný úrad. Tam so mnou napísali zápisnicu a dali ma bez

akejkoľvek príčiny zatknúť. Len sa ma opytovali, kde je môj muž a prečo odišiel preč. Nadávali mu do gazembera (*lotra*). Na druhý deň ma z väzenia vyviedli a odviedli ma do kina, kde išiel s nami policajný radca. Popísal celý inventár, zaplomboval kino, dvere zaklincovali a povedali mi, že kino zaberajú v prospech maďarského štátu. Odpovedala som, že kino je môj majetok a mojej dcéry, že nemám z čoho žiť a že sme si ho kúpili. Na to mi povedali, že Česi zadarmo dali toto kino môjmu mužovi a oni zase dajú, komu chcú. Potom ma odviedli naspäť do väznice a tam ma nechali až do 16. 11. Potom ma 17. 11. v sprievode policajta vyviedli na hranice a odovzdali československej hliadke.

Podotýkam, že som taká rozrušená z tohto nečakaného postupu maďarských orgánov, že si ani nepamätám, čo všetko robili a čo mi všetko nakričali. Len to viem, že povedali, že mi kino berú preto, lebo môj muž bol legionárom a ako taký dostal kino. Preto ho ja nemôžem mať a oni ho dajú Maďarovi, ktorý si to zaslúžil.

Predložila som i pozemkovo-knižný výťah, kde som dokazovala, že kino sme kúpili. To všetko nič neplatilo, hoci uznal, že sme ho kúpili za 140 000 Kč.

Žiadam okresný úrad, aby na príslušnom mieste zakročil, aby celý môj majetok, a to i nábytok, šatstvo, zariadenie mi bolo zachované a dopravené za hranice. Taktiež, aby na príslušnom mieste boli urobené kroky, aby mi bola vrátená zhabaná budova kina a zariadenie spolu so strojmi.

Emil Hanes v. r.
Okresný náčelník
Nečitateľný podpis, v. r.
Emília Brocková, v. r.
zapisovateľka

Piroška S., v. r.

AMZV ČR, Prs., kr. 62, f. 7., č. 166 833

47

18. november 1938, Dunajská Lužná-Nové Košariská.

Protokol napísaný na žandárskej stanici s Františkom H. a jeho sestrou Máriou H., predtým príslušnými do obce Orechová Potôň – kolónia Svätý Michal, ktorí vypovedali o hrozbách a násilí maďarských žandárov v čase ich vyhostenia.

Protokol

Dňa 14. 11. 1938 asi o 8. hodine po obsadení kolónie maďarským vojskom dostavili sa do našej kolónie maďarskí četníci v sile dvoch mužov.

Títo četníci nariadili, že v priebehu dvoch dní musíme opustiť kolóniu Svätý Michal (Orechová Potôň). Následkom toho som sa odobral na vojenské veliteľstvo do Dunajskej Stredy, kde som chcel si žiadať o cestovný pas. Tam mi bolo povedané, že pasy nedostaneme. Prechod cez hranice je zakázaný a ubezpečili nás, že zo stany maďarských orgánov nebude mi